Du

– Gražu kaip visada, – tarė Johanas, kai jie automobilvežiu traukiniu važiavo Hindenburgo pylimu per Vatų jūrą.

– Ar kartais lankaisi Ziulte? – paklausė Lena; nuleidusi šoninį langą ji mėgavosi gaiviu Šiaurės jūros oru.

– Deja, piniginė neišneša. Tik sykį buvau trumpam atvykęs į salą su draugais iš Flensburgo. Vieno draugelio tėvai čia turi atostogoms skirtą butą. Daugiaaukštyje Vesterlande. Vaizdas klasiškas, bet toje dėžėje gana nyku. Na taip, tada visi nakvojome tame bute.

Lena išsišiepė.

– Gražu kaip visada.

– Veikiau ankšta.

Lena pakėlė šoninį langą.

– Gerai. Ką turime?

– Sena ponia, beveik visą gyvenimą praleidusi Ziulte ir ten nužudyta.

– Kiek tave pažįstu, jau būsi patyrinėjęs aplinką.

– Varnkė paprašė pasidomėti. Matyt, iš karto tavęs nerado.

– Buvau pas dantistą.

Dabar išsišiepė Johanas.

– Būna.

– Na? – paragino Lena.

– Gėzai Jensen sukako septyniasdešimt devyneri, jos sūnui Tėzui Jensenui penkiasdešimt septyneri, našlys, trys vaikai: du sūnūs ir duktė. Toji duktė, Marija, dvidešimt šešerių, vienintelė iš jų gyvena Ziulte.

– Vienintelė anūkė?

– Tikrai taip. Beveik treji metai registruota močiutės namuose. Tai viena šeimos atšaka, jau tik iš dalies susijusi su Ziultu. Kita atšaka, kurios galva Haukė Jensenas, velionės brolis, yra viena iš įtakingiausių salos šeimų. – Johanas šyptelėjo. Jį pralinksmino jo paties formuluotė. – Primena devynioliktą amžių. Bet tiek to. Tie Jensenai aptekę turtais. Tėtušis Jensenas paleido į pasaulį šešis vaikus, o šie irgi nesnaudė. Klaną sudaro dvidešimt aštuoni nariai, iš kurių net dvidešimt trys vis dar gyvena Ziulte. Dar reikia paminėti keturis jau mirusius Gėzos ir Haukės brolius ir seseris. Jie nebuvo tokie produktyvūs kaip šeimos galva Haukė. Iš tų keturių brolių ir seserų palikuonių Ziulte gyvena tik du.

– Gėzos Jensen anūkė tebegyvena močiutės name?

– Manau, taip. Kaip ten bebūtų, radau ją ten ir sutariau, kad šiandien pavakare apsilankysime. Laiką netrukus patikslinsiu. Tikiuosi, tau tinka.

– Ji tikriausiai pateiks pačios išsamiausios informacijos.

– Laikysiu tai teigiamu atsakymu, – pareiškė Johanas.

Lena dirstelėjo į laikrodį.

– Jei viskas bus gerai, prieš tris nuvažiuosime nuo šito monstro. Ar kolegos rado mums pastogę?

Johanas gūžtelėjo pečiais.

– Neįsivaizduoju. Šmaikštuolis telefonu paklausė, ar reikalui esant miegotume viename kambaryje. Ir ką tie... – jis susilaikė nuo apibūdinimo, – tie kolegos sau mano?

– Gal reikėjo jų ir paklausti! – rimtu veidu pakomentavo Lena.

– Kitą kartą taip ir padarysiu, ponia vyriausioji komisare.
– Puiku, pone vyresnysis komisare!

Lena nužvelgė pilkai tinkuotą gyvenamąjį septynaukštį, kuris labiau būtų tikęs Hamburge nei Ziulte. Jis stūksojo šalia Vesterlando policijos skyriaus būstinės, raudono klinkerinio pastato, Lenos manymu, skaičiuojančio jau antrą šimtą metų. Atidariusi duris ji praleido Johaną. Kiek paieškoję susirado Arnę Pėterseną, Ziulto kriminalinės policijos viršininką, aukštą šviesiaplaukį barzdočių.

– Prisėskite, – nelabai draugiškai pakvietė jis. – Man pranešė apie jūsų atvykimą.

Lena su Johanu susėdo prie mažo pasitarimų stalelio.

– Bylą gavome tik šiandien priešpiet, – netiesiogiai atsiprašydama atsakė Lena. – Ar skirsite mums kabinetą su prieiga prie interneto?

– Viskas kaip ir paruošta. – Arnė Pėtersenas trumpai vyptelėjo. Pilkos kaip plienas akys išdavė tikruosius jausmus.

– Stengsimės dirbti kaip įmanydami tyliau, – patikino jį Lena.

– Tikriausiai kaip tik šito ir siekiama. – Ziulto vyriausiasis komisaras niūriai dėbsojo į ją.

– Juk pats žinote: niekas iš viršininkų tiesiai nepasako, dėl kokių povandeninių srovių skiriama užduotis. Jei tų srovių apskritai esama. Bet dabar mes čia, ir tikiuosi sėkmingai bendradarbiauti.

– Savaime suprantama. – Regis, Arnė Pėtersenas kiek atlyžo. – Jei ko nors reikės, kreipkitės tiesiai į mane. – Stumtelėjo per stalą vizitinę kortelę, ant kurios ranka buvo užrašytas telefono numeris. – Kiaurą parą.

– Ačiū! Tikrai teks pasinaudoti. – Lena tyliai kostelėjo. – Jei teisingai supratau, lig šiol tyrimo dar nepradėjote?

– Ne, atrodė, kad tai visai natūrali mirtis. Net ir dabar nežinau, kodėl jūs čia.

Lena ryžosi vietiniam kolegai atversti visas kortas. Labai tikėtina, kad prireiks jo ir jo komandos pagalbos.

– Gėza Jensen mirė ne sustojus širdžiai, bent jau ne tai buvo mirties priežastis. Ją uždusino. Taigi tirsime nužudymą.

– Suprantu.

– Išskyrus skrodimo rezultatus, dar nieko neturime. Jūs pažinojote ponią Jensen?

– Asmeniškai? Ne. Tik iš nuogirdų. – Jis vėl vyptelėjo, bandydamas išspausti šypseną. – Galima sakyti – gandų. Ne kažin koks pagrindas solidžiam policijos darbui.

Lena suprato, ką jis turi galvoje. Kol kas jokios asmeninės informacijos apie auką iš jo negaus. Ji atsistojo.

– Tai gal pirmiausia įsikursime savo kabinete.

– Gerai. – Arnė Pėtersenas pakilęs mostelėjo į duris. – Koridoriuje į dešinę, o tada tiesiai. Parodysiu.

Vyriausiajam komisarui išėjus iš jiems skirtos ankštos patalpos, Johanas iš krepšio išsitraukė nešiojamąjį kompiuterį ir demonstratyviai kilstelėjo.

– Kolega nebuvo itin žavus.

– O ar jūs Flensburge ne taip reaguodavote, netikėtai išdygus kokiam nors viską geriau išmanančiam Žemės kriminalistui?

Johanas išsiviepė.

– Kažkaip neprisimenu.

– Kur apsistosime?

– Ne per jaukiausiai. – Jis pasuko į Leną kompiuterį. Ekrane pasirodė paprastas baltas daugiaaukštis. – Užtat prie pat jūros. Ir atskiri kambariai.

– Jeigu neknarksi, viskas gerai.

– Kiek žinau, aš tylus kaip kačiukas. Šiaip ar taip, Johana dar nesiskundžia.

Su savo drauge Johanas Grazmanas susipažino prieš metus, tirdamas bylą Fiore. Ji buvo vyresnioji aukos sesuo ir studijavo Kylyje. Tai dėl jos Johanas pasiprašė perkeliamas į Žemės kriminalinės policijos biurą Kylyje.

Lena šyptelėjo.

– Kaip sekasi Johanai?

– Košmarai kankina vis rečiau. Su tėvais, kaip ir anksčiau, bendrauti vengia. Suprantu ją.

– Reikėtų vėl susitikti. Pagaminčiau valgyti.

Akimirką Johanas neteko amo.

– Gal... na... gal galėčiau ir aš...

– Tai buvo nelaimingas atsitikimas.

Sausio vidury Lena pakvietė Johaną su drauge į svečius. Žuvies apkepas buvo persūdytas, o ryžiai – ištežę. Galiausiai jie daug negalvoję užsisakė picą.

– Žinau, – atsakė Johanas, tramdydamas šypsnį. – Man tiesiog rūpi patobulinti neseniai įgytus įgūdžius.

Apsigyvenęs kartu su drauge, Johanas lankė vienus, o paskui antrus virėjų kursus ir nuo tada gyrėsi Lenai savo pasiekimais.

– Susitarsime vėliau. Gal paskambintum anūkei? O aš einu ieškoti kavos automato.

– Hiornumas? – įjungdama pirmą pavarą perklausė Lena.

Johanas linktelėjo.

– Dar gerokai prieš Hiornumą iš Rantumo kelio reikia sukti dešinėn į mažą privatų keliuką, juo pavažiuoti kokius du šimtus metrų. Vienintelis namas. Bent taip aiškino man ponia Jensen. Neturėtų būti toli.

– Apie penkiolika kilometrų. Ziultas ilgas.

Lena išvažiavo iš Vesterlando pietų kryptimi. Dešinėje pusėje palei kelią kūpsojo kopos.

– Ar už jų – Šiaurės jūra? – paklausė Johanas.

– Tikriausiai vis dar.

Pastarąjį kartą Ziulte Lena lankėsi prieš aštuoniolika metų. Kartais su Erku atplaukdavo iš Amrumo į Hiornumą arba Vesterlandą ir paplūdimyje susitikdavo su draugais.

Dabar jie pervažiavo mažą gyvenvietę Rantumą. Tolygiais tarpais buvo įrengtos stovėjimo aikštelės, kuriose saulės iš-

troškę poilsiautojai atvykę į paplūdimį gali palikti automobilius. Abipus kelio kopas pakeitė žalsvai rudos kalvos.

– Skaičiau, – prašneko Johanas, – kad šis kelias į piečiausią salos pakraštį buvo nutiestas gana vėlai.

– Taip! Jei kalbėsime tiksliai, 1948-aisiais. Bet tada jis buvo vienos juostos ir tik po dvidešimties metų buvo kaip reikiant išplatintas. Tačiau saloje nuo seno veikė geležinkelis.

Johanas žvilgtelėjo į žemėlapį savo rankoje.

– Tuoj turėtų pasirodyti keliukas. Sumažink greitį.

Johanui davus ženklą, Lena pasuko į smėlėtą keliuką. Jo gale stovėjo senas dviaukštis fryziško stiliaus namas su mansarda. Jau iš tolo matėsi, kad jis prabangiai restauruotas. Balti mediniai kryžminiai langai atrodė nauji, nendrinis stogas – neseniai perdengtas, gėlynas – rūpestingai išpuoselėtas. Pastačiusi automobilį prie senesnio modelio juodo mersedeso universalo, Lena išlipo.

Trys

– Prašmatnu, – įvertino Johanas. – Nuošalu ir vos keli metrai iki jūros.

Juodu priėjo prie žalių lakuotų medinių durų. Po kelių sekundžių atidarė jauna moteris. Smulki, šviesiais pusilgiais plaukais, su tamsiais džinsais ir juodais marškinėliais. Pažvelgė į Johaną.

– Ponas Grazmanas?

– Laba diena, ponia Jensen. – Jis padavė jai ranką ir ištiesė tarnybinį pažymėjimą. – Johanas Grazmanas iš Žemės kriminalinės policijos biuro Kylyje. O čia mano kolegė vyriausioji komisarė Lorencen.

Jaunoji moteris pasisuko į Leną.

– Prašom užeiti.

Ji kalbėjo tyliai, o laikysena aiškiai atspindėjo dvasinę būseną. Rankos geibiai karojo prie šonų, lyg būtų svetimos; pati stovėjo taip smarkiai palinkusi į priekį, jog Lena išsigando, kad moteris ant jos neužgriūtų; akys blausios, o veido spalva beveik tokia pat kaip kalkėmis nubalintų sienų.

Namo viduje buvo išlaikytos pirminės proporcijos: iš nedidelio prieškambario vedė trejos durys, į antrą aukštą kilo siauri laiptai. Atidariusi pirmas duris, Marija Jensen įleido komisarus į erdvią virtuvę. Greta modernių virtuvės baldų čia stūksojo ir didelė sena koklinė krosnis, suteikianti patalpai jaukumo. Jaunoji moteris pakvietė atsisėsti ir pasiūlė ko nors atsigerti.

– Jei turite – vandens, – paprašė Lena.

Marija Jensen nuėjo prie šaldytuvo, išėmė butelį ir pastatė ant stalo. Tik po kiek laiko susivokė pamiršusi stiklines. Pripuolusi atidarė vieną spintelę, paskui kitą – stiklines rado tik iš trečio karto. Pastačiusi jas ant stalo, prisėdo prie komisarų.

– Nelabai supratau, kas jus domina, – tarė, pildama Lenai ir Johanui mineralinio vandens.

Lena tyliai kostelėjo.

– Prieš kremuojant kūnas visada dar kartą apžiūrimas. Per tokią privalomąją apžiūrą kilo įtarimų, dėl kurių prireikė skrodimo.

– Skrodimo? Mano močiutei?

– Kaip minėjau, tokiomis aplinkybėmis tai buvo neišvengiama. Apžiūrint buvo vienareikšmiškai nustatyta, kad jūsų močiutė mirė ne natūralia mirtimi.

Marija Jensen netikėdama įsistebeilijo į ją.

– Ką turite galvoje?

– Remdamiesi dabartiniais duomenimis, kalbame apie nužudymą.

Jaunoji moteris sustingo, akimirksniu pašoko ir puolė prie lango. Atidariusi lėtai pasisuko į Leną.

– Norite pasakyti, kad močiutė nužudyta?

– Tyrimas parodys, ar tai tyčinis nužudymas, ar netyčinis, ar dar kas nors.

Uždariusi langą Marija Jensen grįžo prie stalo, bet liko stovėti.

– Sėskitės, – ramiu balsu paragino Lena.

Lyg apimta transo Marija Jensen prisitraukė kėdę ir kaip sulėtintame filme susmuko ant jos.

– Ar galėtume užduoti jums kelis klausimus? – pasiteiravo Lena.

Marija Jensen spoksojo, tarsi būtų nesupratusi klausimo. Lena įpylė į stiklinę vandens ir padavė jai.

– Išgerkite gurkšnelį.

Jaunoji moteris išgėrė ir pakėlusi akis paklausė:

– Kas jus domina?

Akys šiek tiek praskaidrėjo, tačiau Lena nebuvo įsitikinusi, kad Marija Jensen kaip reikiant suvokė žinią apie smurtinę močiutės mirtį.

– Gyvenate šitame name? – komisarė pradėjo nuo paprasto klausimo.

– Taip, daugiau kaip treji metai.

– Kas jūs iš profesijos?

– Studijavau dailę.

– Vadinasi, dailininkė.

– Tapytoja, jei kalbėsime tiksliai. – Sulig kiekvienu žodžiu Marija Jensen įgavo vis daugiau savikliovos. – Dailininkei nėra lengva įsitvirtinti, bet... – Ji kuktelėjo. – Gėza vis kartodavo, kad kiekviena pradžia yra sunki.

– Jūs slaugėte močiutę? – paklausė Johanas.

– Slaugiau? – Ji užsikirto, paskui tyliai atsakė: – Ne, to nereikėjo. Gėza buvo nepaprastai žvali. – Vėl nutilo. – Jūs minėjote... Ką tiksliai parodė skrodimas?

– Labiausiai tikėtina, kad jūsų močiutė buvo uždusinta. – Lena ryžosi sakyti teisybę.

– Turite galvoje... – Ji giliai įkvėpė. – Mieganti? Bet kaip...

– Tikriausiai su pagalve. Todėl paskui turėsime apžiūrėti močiutės miegamąjį ir paimti lovos skalbinius, kurie tuo metu buvo užvilkti.

– Uždusinta.

– Kas rado jūsų močiutę? Ir kur?

– Ilzė. Ryte. Jos lovoje.

– Ilzė?

– Atsiprašau. – Marija Jensen giliai įkvėpė. – Ilzė Vagner, Gėzos namų tvarkytoja. Ateina tris kartus per savaitę, iš pat ryto, prieš pusę devynių.

– Ji gyvena Ziulte?

– Ne, žemyne. Duosiu jums adresą.

– Kur buvote tą rytą?

Lena dirstelėjo į uoliai užsirašinėjantį Johaną.

– Ne namie. Buvau pas draugę... – tyliai prabilo Marija Jensen. Regis, jai tik dabar paaiškėjo, kad namuose lankėsi kažkas svetimas. – Turite galvoje... – Ji trumpam užsimerkė. – O manęs čia nebuvo.

– Kur gyvena jūsų draugė?

– Flensburge. Aš buvau Flensburge.

– Ar kelionė buvo planuota? – įsiterpė Johanas.

– Ką turite galvoje? – Lenai ji vis dar atrodė sutrikusi.

– Kas apie tai žinojo? Ar išvažiavote spontaniškai? Ar iš pat pradžių žinojote, kad nakvoti negrįšite?

Marija Jensen godžiai gurkštelėjo iš stiklinės.

– Nuo nieko neslėpiau, kad porą dienų praleisiu žemyne. Ir – taip, planavau tai iš anksto. Mano draugė tam laikui pasiėmė atostogų. Juk tokie dalykai nesutvarkomi per vieną naktį. – Ji patylėjo. – Klausiate, kas apie tai žinojo. Aišku, Gėza, Ilzė irgi, tikriausiai užsiminiau ir keliems draugams. Tiksliai neatsimenu.

– Kada paskutinį kartą kalbėjote su močiute?

Marija Jensen kelis kartus alsiai kvėptelėjo; atsakyti pajėgė tik po valandėlės.

– Po jos mirties vis galvoju apie tą paskutinį pokalbį. Tai buvo vėlai vakare, gal prieš dešimtą ar net prieš pusę vienuolikos. Kalbėjomės apie mano būsimą parodą, kaip kad dažniausiai pastaruoju metu. – Ji nurijo. – Man galvoje buvo tik ta prakeikta paroda. Viskas nuolat apie ją sukosi. Nuolatos. – Pastaruosius žodžius ištarė taip tyliai, kad komisarams buvo sunku suprasti.

– Kiek laiko truko pokalbis?

– Tiksliai nepasakysiu. Pusvalandį, o gal ir ilgiau. Laikas taip greitai bėga, kai... – Ji ranka nusišluostė sudrėkusias akis.

– Bet kalbėjotės ne ilgiau kaip iki vidurnakčio? – toliau klausinėjo Lena.

– Turbūt. Paskui Gėza pasakė, kad pavargo ir nori gultis. Aš dar mielai būčiau su ja... – Jaunoji moteris vėl nutilo. – Viskas taip baisu, o dabar dar sakote, kad Gėza...

– Ar turite brolių ar seserų? – pakeitė temą Lena.

– Taip, du brolius. Hendriką ir Klasą. O ką?

– Ar jie ir jūsų tėvas po močiutės mirties buvo atvykę čionai?

– Taip.

– Bet šiuo metu jie ne Ziulte?

– Gerai nežinau. – Ji kalbėjo panarinusi galvą, o dabar pakėlė akis. – Pastaruoju metu nepalaikau su šeima artimų ryšių. Mama prieš šešerius metus mirė vėžiu, Tėzas, tai yra mano tėvas, jau seniai negyvena Ziulte. Broliai taip pat ne.

Marijos Jensen balsas pastarosiomis minutėmis vis labiau trūkčiojo, o dabar tapo vos girdimas. Lena nusprendė apklausą nutraukti.

– Paskutinis klausimas.

– Taip.

– Jūsų močiutės brolis, Haukė Jensenas...

– Kas jam?

– Ar lankėsi čia po močiutės mirties?

– Trumpai. Negalėjau neleisti. – Ji kuktelėjo. – Ne, tai netiesa. Man neužteko drąsos jo išvyti.

Lena atsistojo, Johanas taip pat.

– Rytoj norėtume jus dar kartą apklausti. Ar rasime jus čia?

– Taip, manau, kad taip.

– O dabar turime dirstelėti į močiutės miegamąjį.

Marija Jensen linktelėjo ir pakilo.

– Eime.

Lenos vertinimu, Gėzos Jensen miegamasis buvo maždaug dvidešimties kvadratinių metrų. Prieš lovą stovėjo drabužių spinta ir nedidelė komoda su veidrodžiu. Pagalvė ir antklodė buvo nuvilktos.

– Ar patalynė jau išskalbta? – pasiteiravo Lena.

– Taip, prieš dvi dienas Ilzė viską sutvarkė. – Atidariusi spintą Marija Jensen parodė į skalbinių stirtą.

– Dabar kambarį užantspauduosime. Rytoj, vėliausiai poryt atvyks įvykio vietos tyrėjai ir apžiūrės miegamąjį, lauko duris ir visus langus.

– Manote, buvo įsilaužta?

– Reikės išsiaiškinti.

Jie išėjo iš Gėzos Jensen miegamojo. Užantspaudavusi kambarį Lena paklausė:

– Gal reikia kam nors pranešti? Tikriausiai dabar nenorėsite būti viena.

Marija Jensen papurtė galvą, o tada palydėjo komisarus iki durų.

– Jau maniau, kad ji visai sukiuš, – tarė Johanas, jiems siauru smėlėtu keliuku važiuojant link pagrindinio kelio.

– Taip, jai kiek per didelis krūvis. Iš pradžių staigi močiutės mirtis, o dabar – tokia žinia. Net abejoju, ar pajėgs su mumis kalbėtis rytoj.

– O kas toliau?

– Pirmiausia įsikurkime. Paskui reikės surinkti daugiau informacijos apie šeimą. Žinai, porą valandų praleisime prie kompiuterių.

Johano nusivylimui, abiejų greta esančių viešbučio kambarių langai išėjo į rytus.

– Kad pamatytum Šiaurės jūrą, tikriausiai reikės eiti į paplūdimį, – patarė Lena ir pridėjusi kortelę atidarė savo kambario duris. – Susitinkame po pusvalandžio?